

TÍÐINDI

MYNDUGLEIKARNIR MUGU VAKNA

– Meira enn ein útlendingur fær uppihaldsloyvi í Føroyum hvørja viku, og alt ov nógvir fáa ongantíð undirvísing í føroyskum máli og føroyskari mentan, sigur Tórhild Bjarkhamar, lærari, sum saman við manninum hevur skipað fyri undirvísing fyri útlendingar í fleiri ár. Hon stúrir fyri gongdini og eftirlýsir ein skipaðan integratiónspolitikk í Føroyum

Mildrið Jacobsen

Vit eru ikki nóg greið, tá talan er um integratiónspolitikk í Føroyum, heldur Tórhild Bjarkhamar, sum saman við manninum Rúna Bjarkhamar, ið eisini er lærari, av sínum eintingum tók stig til at hava skeið fyri útlendingar í føroyskum máli og mentan fyri fleiri árum síðani.

Hon vísir á, at hvørja viku fær meira enn ein útlendingur uppihaldsloyvi í Føroyum, men at einki krav er um málundirvísing ella undirvísing í føroyskari mentan.

Hagtølini hjá Útlendingastovuni vísa, at í fjórtingu 61 fólk, sum ikki hava norðurlandskan ríkisborgararétt, uppihaldsloyvi í Føroyum. Tølini hava verið stöðug seinastu fimm árin. Tølini eru ikki uppgjörd eftir kyni, men tað er greitt, at flestu upphaldsloyvini verða givin kvinnum úr Fjareystri og afrikonskum kvinnum, sum koma higar at giftast við føroyskum monnum.

Í fjør búðu 385 asiatiskar kvinnur og 88 kvinnur úr Afrika í Føroyum, vísa tøl hjá Hagstovu Føroya.

Tórhild Bjarkhamar, sum umframt at hava skipað fyri privatari undirvísing fyri útlendingar, hevur skeið í Eysturkommunu, Sunda kommunu og Eiðis kommunu, sigur, at størsti parturin av útlendingunum, sum flyta til Føroya, ongantíð fáa nakra undirvísing í hvørki føroyskum máli ella føroyskari mentan.

– Hvar eru vit um 10 ár, spyr Tórhild Bjarkhamar, sum stúrir fyri gongdini og heldur, at nú mugu myndugleikarnir vakna.

– Tað er alt ov tilvildarligt, hvat hvør ger. Vit mugu hava ein skipaðan integratiónspolitikk, um gongdin skal venda, sigur Tórhild, sum saman við manninum hevur tosað við

bæði kommunur og landsmyndugleikar um, hvussu umráðandi tað er at hava skipaða undirvísing fyri allar útlendingar.

– Men tað hendir lítið, og tað verður arbeitt øgiliga spakuliga á integratiónsøkini, sigur Tórhild.

Uppiholdsloyvið treytað av undirvísing

Tórhild Bjarkhamar heldur, at ein útlendingaskúli átti at verið settur á stovn við undirvísing nakrar tímar um dagin í bæði føroyskum máli og mentan. Hon heldur eisini, at uppihaldsloyvið átti at verið treytað av, at gingið verður á útlendingaskúlanum.

– Útlendingarnir vita alt ov lítið um føroyska samfelagið. Teir vita ikki, hvussu okkara samfelag er skipað, og rættindi og skyldur vita teir eisini sera lítið um, sigur hon.

– Tí átti tað at verið eitt krav, at teir ganga á útlendingaskúla, eins og gjørt verður í øðrum londum. Og eitt uppihaldsloyvi átti ikki at verið givið, fyrr enn

útlendingaskúlin var tikin, heldur Tórhild Bjarkhamar.

Flestu luttakararnir á skeiðunum, sum Tórhild og maðurin skipa fyri, eru filippinskar og tailendskar kvinnur. Summar kenna ábyrgd og vilja fegnar læra so nógv sum møguligt um Føroyar, men tað er tann minsti parturin. Tær flestu halda tað ikki vera neyðugt at duga málið ella at hava kunnleika um mentanina, og tað er tí ofta torført at fáa kvinnurnar at tekna seg til skeiðini.

– Hóast vit skipa fyri skeiðum eftir vanligu arbeidstíð, og skeiðið er ókeypis fyri luttakararnar, so vilja nógv útlendskar kvinnur heldur arbeida og forvinna pening, greiðir Tórhild frá.

Fyri at tryggja at allir útlendingar fáa holla undirvísing, er tí neyðugt við einum útlendingaskúla, sum uppihaldsloyvið er treytað av, heldur Tórhild og sigur, at útlendsku kvinnurnar halda sera væl saman og hava í veruleikanum sitt egna samfelag í samfelagnum.

Ráðgevi í hvørjari kommunu

Tórhild Bjarkhamar mælir eisini til, at myndugleikarnir ikki bara sleppa teimum mongu útlendingunum, sum flyta til landið, upp á fjall.

– Tað átti at verið fylgt við teimum, tá teir eru komnir til landið. Ein ráðgevi átti at verið settur í hvørjari kommunu, sigur Tórhild.

– Ráðgevin skuldi verið kontaktpersónur hjá útlendingunum í kommununi, og ráðgevin skuldi eisini farið á heimavitjan. Ikki fyri at hava eftirlit við teimum, men fyri at hjálpa, sigur hon.

Hon heldur, at hetta hevði møguliga kunnað forðað fyri misskiljingum millum mann og konu, sum hava fullkomiliga hvør sína mentan.

– Ein skipan við einum ráðgeva til útlendingar í øllum kommunum kundi kanska fyrbyrgt, at so lutfalsliga nógv útlendskar kvinnur enda á Kreppumiðstöðini, heldur Tórhild Bjarkhamar.

mildrid@sosialurin.fo

KVINNUHÚSIÐ: Málundirvísing eitt krav

Í grein í Sosialinum mánadagin, greiddi leiðarin í Kvinnuhúsinum, Elin Reinert Planck frá, at vantandi málkunnleiki og vitan um føroyska mentan er ein stórir trupulleiki hjá fleiri útlenskum kvinnum, sum eru komnar higar at giftast við føroyskum monnum.

Elin Reinert Planck segði, at undirvísing í máli og mentan eigur ikki at vera eitt tilboð, men eitt krav, tí málið er grundarlagið undir integratiónum.

Nógv útlendskar kvinnur, sum verða giftar í Føroyum, koma til vælverkandi familjur, sum síggja til, at tær læra føroyska málið. Men stöðan er ein heilt onnur, tá útlenska kvinnan giftist við einum føroyskum manni, sum ikki virkar væl sosialt, møguliga er misbrúkari og ikki hevur familju, sum kann vegleiða og hjálpa kvinnuni. Tá er hjúnalagið dømt at miseydnast, segði leiðarin í Kvinnuhúsinum.

Triðja hvør kvinna útlensk

Meira enn triðja hvør kvinna, sum búði á Kreppumiðstöðini í fjør, var útlendingur. Fýra av 11 kvinnum, sum gistu á Kreppumiðstöðini í 2017, vóru útlendskar. Allar fýra komu til landið at giftast við føroyskum monnum, og allar høvdu børn við á Kreppumiðstöðina.

Elin Reinert Planck greiddi frá, at tað er lætt hjá monnunum at ræða kvinnurnar, sum ikki skilja føroyska málið og ikki vita, hvussu samfelagið virkar í Føroyum.

Eitt nú hótta menninir við at senda boð eftir lögrelguni, sum nógv útlendskar kvinnur ræðast, tí tær koma úr londum, har lögreglan er mutrað.

Tær vita heldur ikki, hvørji rættindi tær hava og gerast sera bangnar, tá menninir hótta við, at tær verða vístar úr Føroyum og missa foreldramyndugleikan yvir børnunum, um tær fara frá monnunum.

Flestu kvinnurnar hava livað við harðskapinum í fleiri ár, áðrenn tær venda sær til Kreppumistøðina. Tær aftra seg eisini fyri at melda mannin, tí tær eru bangnar.

Elin Reinert Planck greiddi frá, at í flestu førur verður einki revsimál burtur úr kortini, tí tá skal talan vera um rættiiga grovan harðskap, sum eisini skal prógvast hjá lækna. Hetta hevur kvinnan ofta ikki orku til, og tað er heldur ikki allur harðskapur, sum sæst á kroppinum, segði leiðari í Kvinnuhúsinum við Sosialin mánadagin.